

Отже, самостійні завдання з дисципліни “Іноземна мова” можна поділити на дві значні групи. Об’єктом першої групи завдань є екстралінгвістична інформація, що підлягає смислової обробці й інтерпретації; об’єктом другої – мовно-мовленнєві засоби, які використовуються у процесі комунікативної діяльності. До першої групи відносяться завдання з вилучення інформації, спрямовані на смислову переробку інформації, тобто складання анотацій, рефератів, схем, або на творчу переробку інформації. До другої групи відносяться завдання на узагальнення і систематизацію мовно-мовленнєвих явищ. На нашу думку, виконання завдань обох груп позитивно сприяє розвитку самостійності і пізнавальної активності студентів, якщо вони мають чітке уявлення про цілі виконання певного завдання і зацікавлені в результатах процесу навчальної діяльності.

Таким чином, самостійна робота студентів з іноземної мови в економічному ВНЗ може виконуватися з різними цілями, в різних умовах. Засобами самостійної роботи можуть бути навчальні завдання різного характеру і ступеня складності, різні типи вправ відповідно до навчальних цілей. Певним чином організована СРС з іноземної мови фахового спрямування має сприяти досягненню основної мети вищої професійної освіти – формуванню професійної компетентності майбутніх фахівців з міжнародної економіки, а саме досягненню належного рівня мотивації (прагнення до особистісного самовизначення та самореалізації у професійному середовищі); оволодінню певними вміннями і навичками самостійної роботи (здатність у межах доступного навчального матеріалу та інформації поглиблювати знання підприємницької і корпоративної культури ділового середовища країни, мова якої вивчається); практичній спрямованості набутих знань (прагнення не лише до кращого порозуміння з діловими партнерами, але й до запозичення кращих зразків підприємницької культури у вітчизняній економіці; уміння компетентно спілкуватись з іноземними діловими партнерами), що потребує належного рівня сформованості вмінь і навичок самостійного оволодіння знаннями та прагнення до вдосконалення власного рівня професійної компетентності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко М., Маторин С., Соловьева Е. Информационному обществу – профессионалов в области информации // Новый коллегіум. – 2004. – № 1/2 – С. 16–21.
2. Гарунов М.Г., Пидкасистый П.И. Самостоятельная работа студентов (материалы лекций, прочитанных в политехническом музее на факультете новых методов и средств обучения). – М., 1978. – Вып. I. – 36 с.
3. Закон України “Про освіту”. – К.: Генеза, 1996. – 36 с.
4. Ильин Г. Современное образование в зеркале трех революций // Вестник высшей школы. – 1997. – № 9. – С. 11–13.
5. Интенсификация творческой деятельности студентов / В.И. Андреев и др. – Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1990. – 197 с.
6. Козаков В.А. Самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение: Учеб. пособие. – К.: Вища школа, 1990. – 248 с.

7. Копил Г.О. Значення вивчення іноземних мов у формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців з міжнародної економіки // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Зб. наук. пр. / За заг. ред. акад. М.Б. Свтуха. – К.: Видавн. центр КНЛУ, 2007. – Вип. 33. – С. 168–171.
8. Копил Г.О. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців з міжнародної економіки у процесі вивчення іноземних мов: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Інститут вищої освіти. – К., 2007. – 246 с.
9. Ляховицкий М.В. Методика преподавания иностранных языков: Учеб. пособие для филол. фак-тов вузов. – М.: Высш. школа, 1981. – 159 с.
10. Пассов Е.И. Программа-концепция коммуникативного иноязычного образования // Концепция развития индивидуальности в диалоге культур. – М.: Просвещение, 2000. – 172 с.
11. Пидкасистый П.И. Самостоятельная познавательная деятельность школьников в обучении: Теоретико-экспериментальное исследование. – М.: Педагогика, 1980. – 240 с.
12. Селезнева Н.А. Размышления о качестве образования: международный аспект // Высшее образование сегодня. – 2004. – № 4. – С. 35–44.
13. Серова Т.С. Психологические и лингводидактические аспекты обучения профессионально ориентированному чтению в вузе. – Свердловск: Изд-во Урал. ун-та, 1988 – 229 с.
14. Purdie N., Douglas G., Hattie J. Student Conceptions of Learning and Their Use of Self-Regulated Learning Strategies: A Cross-Cultural Comparison // Journal of Educational Psychology. – 1996. – Issue 88(1). – P. 87–100.

УДК 378.147

Кремечек Г.А., Олешко Л.Д.

ВИХОВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я – НЕВИД'ЄМНА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті висвітлюються особливості виховної роботи серед студентів на кафедрі безпеки життєдіяльності й охорони здоров'я людей з питань екології людини. Розкривається методика медико-гігієнічного та екологічного виховання молоді. Окреслюються підходи до розуміння культури здоров'я через здоровий спосіб життя.

Сьогодні українська молодь проходить важке випробування необмеженою свободою: пити чи не пити, палити чи не палити, починати сексуальне життя чи утримуватись, практикувати безпечний секс чи ризикувати. Цей вибір в умовах поширення СНІД, ХПСС, вільної пропаганди алкоголю, тютюну стає небезпечним для життя.

Педагогів, батьків і громадськість серйозно турбує лавиноподібне поширення серед молоді наркоманії, токсикоманії, алкоголізму, випадків суїциду, проституції та інших проявів саморуйнуючої поведінки.

Сучасний стан здоров'я дітей і молоді можна вважати катастрофічним. За даними УкрНДІ охорони здоров'я дітей і підлітків лише кожен шостий – восьмий учень вважається здоровим.

Більшість людей вважає, що проблемою здоров'я повинні займатись медичні працівники.

Однак, як показує життя, вирішення цієї проблеми можливе лише за спільних зусиль лікарів, психологів, педагогів, соціологів. Тому навчальним закладам відводиться особливе місце у справі формування культури здоров'я та здорового способу життя в молоді.

Про роль і значення людського фактора, що проявляється в гармонійному розвитку особистості, йдеться в Указі Президента України “Про заходи щодо розвитку духовності, захисту моралі та формування здорового способу життя”. У Національній доктрині розвитку освіти в Україні, Національній програмі “Діти України” здоров'я розглядається як інтегрований показник соціального розвитку суспільства.

Культура здоров'я є частиною загальної культури суспільства, однією з найважливіших цінностей цивілізації. Саме в наш бурхливий час на перше місце виходять пріоритети моральних якостей людини, які включають культуру здоров'я та його складових: фізичного, психічного, духовного і соціального.

У зв'язку з цим критерії ефективності навчального процесу повинні бути тісно пов'язані з рівнем оволодіння культурою здоров'я.

Очевидно, що потрібна така організація навчально-виховного процесу, яка б дала змогу зосередити зусилля педагогічного корпусу на вихованні молоді у процесі навчання та наблизити зміст освіти до валеологічних знань.

На кафедрі безпеки життєдіяльності й охорони здоров'я людини процес виховання має 4 етапи:

Першим етапом є робота зі студентськими групами на початку навчального року. У цей час зусилля колективу кафедри спрямовані на допомогу першокурсникам у подоланні багатьох проблем, пов'язаних з психологічною адаптацією до нових умов життя і навчання.

Так, перше заняття з дисциплін, що викладаються на кафедрі, починається з короткої бесіди про загальнолюдські норми поведінки, режим дня й організацію роботи студента, особисту гігієну, режим харчування, попередження інфекційних захворювань, профілактику стресу. А також зосереджується увага студентів на питаннях про дбайливе ставлення до майна університету і збереження навколишнього середовища.

Другим етапом виховної роботи є наближення програм і тематичних планів до реалій життя. У студентів одночасно із засвоєнням навичок і вмінь виховується психологічна готовність до надання першої медичної допомоги потерпілим та формується адекватна поведінка в різних життєвих і надзвичайних ситуаціях. Під час викладання циклу “Основи екології” на семінарських заняттях прагнемо підвищити в кожного студента екологічну свідомість та культуру поведінки в навколишньому середовищі. Треба, щоб кожний студент оволодів необхідними екологічними знаннями, а також зрозумів, що майбутнє безпечної антропоєкосистеми залежить саме від нього та його високої громадянської екологічної

свідомості. Тому проведення занять на кафедрі відбувається різноманітними шляхами:

- семінари та конференції про сучасний екологічний стан України, аналіз причин і шляхи подолання негативних екологічних наслідків;

- виконання творчих пошукових робіт, де кожний студент може себе реалізувати;

- розв'язання ситуаційних завдань, написання біорегіональних тестів, які допомагають студентам краще і глибше пізнати свій рідний край та екологічний стан держави, мову якої вони вивчають.

Значна кількість студентів спеціальності “Менеджмент організацій” обирають написання курсових робіт саме з екологічної тематики. На кафедрі працює науково-методична секція “Довкілля і здоров'я людини”, яка щороку до “Дня довкілля”, “Міжнародного дня Землі” проводить:

- студентські науково-практичні конференції із залученням провідних фахівців;

- конкурси газет, листівок у вигляді індивідуальних і творчих справ;

- показові шоу з тематики здорового довкілля.

Під час вивчення предмета “Основи медичних знань” обов'язково включаються питання про шкідливий вплив алкоголю, тютюну, наркотичних речовин на організм людини. Оволодіння знаннями про згубні наслідки шкідливих звичок є першим завданням медико-гігієнічного виховання. Другим важливим його завданням є виховання у молоді певних психологічних “гальм”, тобто навичок правильної соціальної поведінки.

Третім завданням є прищеплення непримиренного ставлення до фактів вживання алкоголю, наркотиків тощо.

Четвертим завданням є формування навичок здорового способу життя, яке включає: раціональне харчування, оптимальний руховий режим, загартування, особисту гігієну, відмову від шкідливих звичок, позитивний психологічний клімат у колективі та сім'ї.

Ураховуючи те, що епідемія ВІЛ-інфекції і туберкульозу є актуальною соціальною і економічною проблемою в Україні, до змісту курсу “Основи медичних знань” уведені теми з питань профілактики СНІДу, хвороб, що передаються статевим шляхом (ХПСШ), і туберкульозу. Це стало постійним елементом виховної роботи з молоддю. Водночас захворювання на СНІД та ХПСШ є актуальним прикладом небезпеки для здоров'я матері і дитини. Тому до змісту роботи з медико-гігієнічного виховання включаються питання про репродуктивне здоров'я і його збереження.

Вищезазначені заходи спрямовані на виконання Указу Президента і наказу МОН України від 26.03.2002 № 203/2001 “Про Національну програму “Репродуктивне здоров'я 2001 – 2005 рр.” та наказу МОН і МОЗ України № 242/178 від 21.04.05 “Про формування здорового способу життя учнівської та студентської молоді”.

На жаль, детальне вивчення вищезазначених актуальних питань неможливе через недостатню кількість годин, передбачених програмою.

Тому істотну роль у профілактиці негативних явищ у молодіжному середовищі за умов дефіциту навчального часу відіграє позааудиторна самостійна робота студентів.

Третім етапом виховання є залучення студентів до виконання суспільних заходів Ради “За здоровий спосіб життя”. Ця робота передбачає проведення конференцій, підготовку текстів бесід з медико-гігієнічної та екологічної тематики для проведення у школах, створення плакатів, листівок, буклетів, стінних газет. З цією метою широко використовуються календарні дати, визначені ООН, ВООЗ, ЮНЕСКО: “День здоров’я”, “День захисту дітей”, “День боротьби зі СНІДом”, “День довкілля” тощо.

Для виявлення кращих робіт проводяться виставки, конкурси. Тексти найцікавіших доповідей друкуються у всеукраїнському молодіжному журналі “Життя проти СНІДу”. Решта передається в гуртожитки. В університетській газеті “Студентський меридіан” започаткована рубрика з проблем медико-гігієнічного виховання.

Уже багато років викладачі кафедри підтримують творчі зв’язки із колективом такого унікального закладу, як музей “Чорнобиль”. Тема “Радіаційна безпека” складається з двох занять – аудиторного та заняття на базі музею “Чорнобиль”. Під час аудиторного заняття викладачі вивчають зі студентами історію відкриття радіоактивності, вплив іонізуючого випромінювання на організм людини, позитивні та негативні аспекти використання атомної енергії, правила поведінки та харчування на території із підвищеним рівнем радіації, методи та принципи дозиметрії. Під час заняття на базі музею “Чорнобиль” студенти безпосередньо відстежують ретроспективні події, що трапилися 26 квітня 1986 року, та їхні наслідки, долі осіб, які опинилися у той час на території зони зараження, пожежників, військових та багатьох інших, хто поклав своє життя і здоров’я для ліквідації наслідків Чорнобильської трагедії; ознайомлюються з матеріалами досліджень, що проводяться на контрольованих територіях, характером наслідків Чорнобильської катастрофи, а також із заходами, які вживаються нашою державою та іншими країнами для ліквідації наслідків Чорнобильської трагедії.

Кожного року кафедрою на базі музею “Чорнобиль” проводяться студентські міські конференції, присвячені пам’яті Чорнобильської трагедії, проблемам збереження довкілля, здоров’я, екологічній етиці. Проводяться конкурси стіннівок з цих тематик.

Студенти КНЛУ з великою зацікавленістю ставляться до таких занять й акцій, про що свідчать студентські роботи. Прикладом є враження студентки – доньки ліквідаторів, які і зараз працюють на ЧАЕС: “Дуже важливо думати про минуле, щоб не зробити помилку в майбутньому”.

Нетрадиційно, цікаво, з естетичним і художнім смаком у своїх виступах студенти

порушують низку актуальних питань щодо здорового способу життя, діляться власним досвідом. Вони показують своє небайдуже ставлення до проблем сьогодення і майбутнього рідної країни.

Четвертим етапом є позааудиторна виховна робота в гуртожитках. Викладачі кафедри зустрічаються зі студентами, проводять заходи щодо виховання навичок здорового способу життя, культури здоров’я студента.

Такі зустрічі проходять у вигляді бесід-діалогів, дискусій, невеликих театралізованих вистав-шоу з таких тематик: “Культура здоров’я”, “Мода, краса і здоров’я людини”, “Шкідливі звички і здоров’я людини”, “Подолання психологічного перевантаження”, “Профілактика екзаменаційного стресу” тощо.

Під час зустрічей викладачі кафедри цікавляться студентським життям у гуртожитку, відвідують кімнати, місця занять відпочинку. Студенти діляться своїми проблемами та радяться з викладачами.

Ці зустрічі важливі і для студентів, і для викладачів з психологічної точки зору, бо спонукають до вдосконалення і розвитку виховного процесу.

Отже, виховання не повинно відокремлюватися від навчального процесу. Це цілісна, складна багатоступенева система. Бажано, щоб виховний процес був індивідуальним, а студентам би відводилась роль активного суб’єкта виховного процесу.

Такий взаємозв’язок, на думку багатьох дослідників [7; 8; 10], дозволить підвищити рівень знань про здоровий спосіб життя як показника культури здоров’я.

Таким чином, спільними зусиллями треба скоротити відстань між вихованням та освітою. Необхідно вирішити одне, здавалось би, просте завдання: “Як зробити так, щоб з кожної дитини виросла вихована достойна людина?” Щоб категорії етики: “право” та “обов’язок” були кодексом поведінки кожної людини.

Слід завжди пам’ятати вислів німецького філософа Канта: “У цьому світі є два дива: зоряне небо над нами і моральний обов’язок в кожному з нас”.

ЛІТЕРАТУРА

1. Національна доктрина розвитку освіти. *Освіта України № 33 від 23 квітня 2002 р. (затверджена Указом Президента 17 квітня 2002 р. № 347/2002).*
2. Указ Президента України “Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні” від 4 липня 2005 р.
3. Указ Президента і наказ МОН України від 26.03.02 № 203/2001 “Про Національну програму “Репродуктивне здоров’я” 2001–2005 рр.
4. Наказ МОН і МОЗ України № 242/178 від 21.04.05 р. про “Формування здорового способу життя учнівської та студентської молоді”.
5. Апанасенко Г.Л. Індивідуальне здоров’я: сутність, механізми проявлення // Гігієна і санітарія. – 2004. – № 1. – С. 60–63.
6. Йонас Г. Принцип відповідальності у пошуках етики для техногенної цивілізації. – К., 2001. – 400 с.

7. Концепція освіти “рівний – рівному” щодо здорового способу життя серед молоді України / В.М. Оржеховська, О.І. Пилипенко, Л.І. Андрушак. – К.: Міленіум, 2002. – 20 с.
8. Москаленко В.Ф. Здоровий спосіб життя: теорія та практика // Охорона здоров'я України. – 2002. – № 2. – С. 4–6.
9. Унт И.Э. Индивидуализация и дифференциация обучения. – М.: Педагогика, 1990. – 192 с.
10. Яременко О., Балакірева О., Вакулєнко О. Формування здорового способу життя молоді: проблеми та перспективи. – К., 2000. – 246 с.

УДК 81.343.45:81'37/367.623

Кудінова І.В.

ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ ШЛЯХОМ ВИВЧЕННЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ПРИКМЕТНИКІВ

У статті досліджується питання вивчення семантичної пам'яті; з'ясовується важлива роль, яку відіграють прикметники у процесі мовлення. Розглянуто характерні ознаки репрезентації прикметників, зокрема лексичні зв'язки антонімії та синонімії прикметників. З'ясовано шляхи поєднання концепції вживання прикметників та іменників для утворення більш складної концепції, іменникової фрази та її вплив на оптимізацію процесу засвоєння іноземної лексики.

В статье исследуется вопрос изучения семантической памяти, изучается важная роль, которую играют прилагательные в процессе говорения. Рассмотрены характерные черты репрезентации прилагательных, в частности, лексические связи антонимии и синонимии прилагательных. Выяснены пути объединения концепции употребления прилагательных и существительных для образования более сложной концепции, фразы с использованием существительных и её влияние на оптимизацию процесса усвоения иноязычной лексики.

The problem of studying the semantic memory and the important role of adjectives in connected speech have been investigated in the paper. The characteristic features of representing adjectives in speech, antonymic and synonymic relations of adjectives in particular, have been also considered. The ways of combining the concepts of using adjectives and nouns in terms of forming a more complicated concept, a noun phrase, and its influence upon the optimization process while learning the foreign lexis have been defined in this article.

З метою успішного розв'язання важливого соціального питання поліпшення якості системи навчання іноземної мови в Україні необхідно розробити науково обґрунтовані методи заохочення студентів до навчально-пізнавальної діяльності. Тому науково-педагогічні працівники університетів дотримуються стратегії формування мовної особистості та іноземної професійної компетенції студентів, що означає розвиток комунікативних здібностей, мовленнєво-творчої діяльності іноземною мовою та підвищення загальної культури студентів.

У світлі реформаційних процесів світового освітнього і наукового простору та впровадження ідей Болонського процесу в систему вищої освіти України перед викладачами ВНЗ виникає нагальна потреба у застосуванні інноваційних технологій навчання. Особливо важливою у цьому контексті є проблема навчання іноземною мовленнєвою діяльністю конкурентоспроможних фахівців.

За останні десятиріччя з'явилася низка методів навчання іноземних мов, що ґрунтуються на комунікативному, особистісно-діяльнісному та гуманістичному підходах та спрямовані на розвиток і самовдосконалення особистості, на розкриття її резервних можливостей і творчого потенціалу, створює передумови для ефективного поліпшення навчального процесу в українських навчальних закладах усіх типів.

Підвищення ефективності підготовки педагогічних кадрів є одним із найважливіших завдань народної освіти України. У зв'язку з цим важливого значення набуває пошук нових методів оптимізації процесу оволодіння іноземними мовами. Одним із раціональних шляхів засвоєння іноземної лексики можуть стати завдання, складені з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей пам'яті і рівня мовленнєвої підготовки майбутніх фахівців, які певною мірою володіють однією чи кількома іноземними мовами.

Вітчизняні і зарубіжні педагоги і психологи розглядають різні аспекти засвоєння іноземною лексики як такі, що пов'язані з індивідуальними особливостями вербальної пам'яті. Оскільки семантизація іноземною лексики є одним із головних засобів оволодіння іноземними мовами, виникає необхідність дослідження проблеми оптимізації процесу засвоєння іноземною лексики шляхом використання асоціацій. Це пояснюється тим, що методи та засоби, що їх застосовують у вищих навчальних закладах, не є достатньо ефективними для забезпечення необхідного рівня засвоєння іноземною лексики [1, 7].

Дослідження з питань вивчення семантичної пам'яті базується, головним чином, на ментальній репрезентації іменників та меншою мірою дієслів. Проте, з другого боку, вивчення прикметників у цьому контексті здійснюється не так інтенсивно, незважаючи на ту важливу роль, що вони відіграють у процесі мовлення, тому конкретно розглянемо характерні ознаки репрезентації прикметників, зокрема лексичні зв'язки антонімії та синонімії прикметників, що деякою мірою має полегшити процес засвоєння іноземною лексики. Це дослідження дає змогу з'ясувати, як поєднуються концепції вживання прикметників та іменників для утворення більш складної концепції, тобто значення іменникової фрази [6, 532].

Одним із напрямів дослідження є репрезентація прикметників у мовленнєвій діяльності з точки зору концептуальної комбінації та сприйняття іменникових фраз. Так, наприклад, прикметник *big* комбінується з іменником *dog* для утворення фрази *big dog*, що означає “собака більш, ніж середнього розміру”. Або у більш складному прикладі